

Lasten kaupunkiympäristössä viisasten kiveä etsimässä

FREEMAN, CLAIRE & PAUL TRANTER (2011). *Children and their urban environment. Changing worlds*. 265s. Earthscan, London.

Maantiiteilijät Claire Freeman Uudesta-Seelannista ja Paul Tranter Australiasta lähtevät liikkeelle ajatuksesta, että lasten monitahoiset maailmat ovat valtavassa murroksessa, jossa heidän elämänsä samanaikaisesti rikastuvat ja köyhtyvät (s.16–17). Teos keskittyy kehittyneiden maiden lasten maailmojen tarkasteluun ja lupaa ottaa huomioon kaikki sosiaaliset ulottuvuudet huono-osaisuudesta etuoikeutettuun lapsuuteen. Yleisesti ottaen lapsuus mielletään vapauden, sosiaalisen kiinnittymisen ja ympäristöseikkailun ajaksi. Freemanin ja Tranterin tavoitteena on osoittaa, että lapsia tukevien ympäristöjen rakentaminen on suotuisaa paitsi lasten itsensä myös heidän lähiympäristöjensä, kaupunkien ja yhteiskuntien kannalta. Kirjoittajat väittävät, että tällaiset ympäristöt auttavat vastaamaan tulevaisuuden yhteiskunta- ja ympäristöhaasteisiin – kuten energiakriisiin – nykyisiä kaupunkiympäristöjä paremmin. Kirjoittajat nostavat ”lapsen äänen” tärkeäksi tekijäksi tässä kehityksessä. He ovat tiivistäneet tavoitteensa kirjan kaksimerkityksiseen alaotsikkoon ”muuttuvat maailmat / maailmoja muuttamassa”.

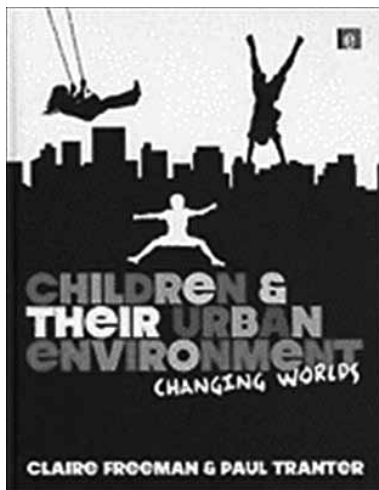
Kirjan eetoksesta tuli ensimmäisenä mieleeni Suomen Akatemiassa meneillään olevan monitieteisen *Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys* -tutkimusohjelman ensimmäinen painopistealue ”lapsuuden kasvuympäristöt”. Siitä todetaan ohjelmakuulutuksessa seuraavaa: ”Lasten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tarvitaan tutkimusta, joka tuottaa ymmär-

rystä lapsuuden kasvuympäristöistä ja niihin vaikuttavista tekijöistä. Kasvuympäristö ymmärretään tässä laajasti ja siihen kuuluvat mm. fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja kulttuuriympäristö” (Lasten ja nuorten... 2010: 4).

Lasten hyvinvointia edistävien ympäristöjen tärkeys on tunnustettu ja tunnustettu Suomessa myös yhteiskuntapoliittisesti. Kansalliset kehittämissuunnitelmat ja vastaavat kunnalliset strategiset linjaukset korostavat niinkään lapsuuden kasvuympäristöjen merkitystä ja lasten kuulemistä omien elinympäristöjensä asiantuntijoina. Esimerkiksi vuosille 2007–2011 laaditussa *Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmassa* (2007: 73) kansalliseksi tavoitteeksi on asetettu, että tämän vuoden loppuun mennessä

”[y]hdyskuntien ja ympäristön suunnittelussa on aina näkökulmana lasten mahdollisuudet leikkiin, harrastuksiin ja turvalliseen arkeen sekä sosiaalisten rakenteiden vahvistaminen”. Tähän päästään valmistelemalla kunnille ja taloyhtiöille ”välineitä leikkiä tukevaan ja turvalliseen asuinympäristön suunnitteluun ja rakentamiseen sekä levitetään tähän liittyviä hyviä käytänteitä. Edistetään kuntien ja taloyhteisöjen tietoisuutta lasten ja nuorten oikeuksista, haluista ja kyvyistä osallistua omaa elinympäristönsä koskevien asioiden ideointiin, suunnitteluun, rakentamiseen ja arviointiin”.

Suomalainen tutkimus-, lapsi- ja nuorisopolitiikka kulkee siis varsin samoilla linjoilla Freemanin ja Tranterin näkemysten kanssa. Teos soveltuukin hyvin lasten ja nuorten asioiden kanssa työskentelevien hallinnon ja politiikan toimijoiden kirjajuhllyyn sekä lasten kuulemiseen ja osallistamiseen liittyvien kehitys- ja selvityshankkeiden tueksi. Kirja sopii myös käy-

tettävyydeltään tähän tarkoitukseen. Sen rakenne on selkeä, tekstikappaleet lyhyitä ja yksiselitteisiä, ja kieli pitkälti yleistajuista. Teos on myös runsaasti kuvitettu ja teoreettista keskustelua höyryttävät läpi teoksen koontilistaukset, esimerkit ja lasten piirustukset.

Tutkimus- tai opetuskäyttöön en sen sijaan voi opusta suositella. Edelliseen siksi, että kirjassa ei kerrota mitään uutta, jälkimmäiseen siksi, että teos on varsin anglokeskeinen ja katsannossaan erittäin yleistävä. Lapsuuden moninaisuudesta ja lasten kokemuksesta tilan merkityksellistämisenä puhutaan kyllä, mutta nämä ajatukset jäävät sanahelinäksi, eivätkä näy itse tekstin käsittelyssä. Kuten jo otsikosta käy ilmi, teoksen tavoitteena on yleistää. Yleistämisessä käytetään seuraavanlaista strategiaa: otetaan erityisiä esimerkkejä eri puolilta maailmaa, laitetaan ne mikseriin, ravistetaan ja kaadetaan lasiin ”yleistä lapsuutta kaupunkiympäristössään”. Kirjoittajien hartaana toiveena on, että syntynyttä sekoitusta tarjoillaan kaikkialla maailmassa eliksiirinä, joka auttaa vastaamaan tulevaisuuden suurimpiin yhteiskunta- ja ympäristöhaasteisiin, kuten öljyntuotannon hinnanvaihteluiden, ilmastomuutoksen, ympäristön näivettymisen, aidattujen asuin-yhteisöalueiden, kaupunkien sukupolvirakennemuutosten ja tiheän asumisen ongelmiin (s.17).

Ajatus on sympaattinen – kukapa voisi olla toivomatta moista ihmelläkettä, joka parantaa kaikkien lasten hyvinvointia kaikkialla ja tarjoaa samalla ratkaisun maailman suurimpiin ihmis- ja luonnonmaantieteellisiin ongelmiin. Kirjaan perehdyttyäni olen kuitenkin vakuuttunut, että ihan vielä ei Nobelin palkintoa kannata Freemanille ja Trentonille ruveta toivomaan. Sen sijaan voisin ehdottaa, että he laatisivat kirjalle jatko-osan, joka käsittelee keski-ikäisten kehittyneessä maailmassa elävien ihmisten kaupunkiympäristöä. Olisi todella kiinnostavaa lukea, millaisia ovat heidän kotinsa, opinahjonsa, työpaikkansa,

naapurustonsa, kaupunkikeskustansa sekä palvelu-, kulttuuri- ja luonnontilansa. Olisin myös kiinnostunut kuulemaan, mitä mieltä keski-ikäinen kehittyneen maailman ihminen on hyvästä kaupungista ja millä tavalla hän toivoisi kaupunkiympäristöään kehitettävän. Kenties keski-ikäisiä australialaisia ja uusiseelantilaisia voisi pyytää laatimaan teokseen kuvitusta, joka kertoo suoraan ainakin joidenkin keski-ikäisten tavasta hahmottaa tätä universaalia mutta henkilökohtaista kaupunkiympäristöä.

Kuten Freeman ja Trenton toteavat, tällaisten kuvien kautta paljastuvat äänet eivät tokikaan olisi edustavia tai kertoisi muiden keski-ikäisten äänistä, mutta ne olisivat joka tapauksessa ”*the voices of middle-aged*” (vrt. ”*the voices of children*”, s. 17). Tällaisten kuvien osoittamat seikat olisivat näin ollen ”päteviä, harkittuja ja lisäisivät teoksen arvoa, relevanssia ja rikkautta”. *Middle-aged and their urban environment – changing worlds* -teosta odotellessani suositellen, että lasten ympäristösuhteesta ja kaupunkiympäristöjen muutoksesta kiinnostunut tutkija- ja opiskelijakunta jatkaa pitkäjänteistä työtään teoreettisten, metodologisten ja empiiristen kysymysten parissa. Tällaiset perusteettomasti yleistävät julkaisut eivät vielä johdata viisasten kiven äärelle.

KIRJALLISUUS

- Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007–2011 (2007). *Opetusministeriön julkaisuja* 2007: 41. 78 s.
Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys (SKIDI-KIDS) (2010). Tutkimusohjelma. Suomen Akatemia. 18 s.

KIRSI PAULIINA KALLIO

*Tila ja poliittinen toimijuus -tutkimusryhmä,
Tampereen yliopisto*